

HENRYK BARYCZ

HISTORIA SZKÓŁ NOWODWORSKICH

OD ZAŁOŻENIA DO REFORMY H. KOLŁATAJA
(1588—1777)

Kolekcja
Emila Kornasia

KRAKÓW 1939—1947

NAKŁADEM KOMITETU JUBILEUSZOWEGO GIMNAZJUM
I LICEUM IM. B. NOWODWORSKIEGO W KRAKOWIE
Z ZASIŁKIEM WYDZIAŁU NAUKI MINISTERSTWA OŚWIATY

HENRYK BARYCZ — JAN HULEWICZ

HISTORIA SZKÓŁ NOWODWORSKICH

TOM I

OD ZAŁOŻENIA DO REFORMY H. KOŁŁATAJA

(1588—1777)

w opracowaniu

HENRYKA BARYCZA

TOM II

OD REFORMY H. KOŁŁATAJA DO CZASÓW DZISIEJSZYCH

(1777—1939)

w opracowaniu

JANA HULEWICZA

SPIS TREŚCI

Słowo od Wydawców	Str. VII
-------------------------	----------

Część I

GENEZA I PIERWSZE LATA ISTNIENIA SZKÓŁ NOWODWORSKICH (1586—1647)

I. Narodziny humanistycznej szkoły średniej w Polsce	3— 10
II. Dążenia Jezuitów do utworzenia swych szkół w Krakowie ..	11— 19
III. Utworzenie szkoły (1586—1588)	19— 32
IV. Trudności pierwszych lat (1588—1603)	32— 41
V. Reforma programu szkół w r. 1603	41— 46
VI. Na drodze upadku (1604—1617)	47— 52

Część II

O UTRWALENIE BYTU SZKÓŁ (1617—1634)

VII. Dwie fundacje Bartłomieja Nowodworskiego	55— 73
VIII. Życie wewnętrzne Szkół w latach 1617—1634	73— 85
IX. W walce o niezależność Szkół	85— 98
X. Nowy dobrodziej Szkół: Gabriel Władysławski	98—106
XI. Nauczyciele — powstanie biblioteki — studenci	107—112

Część III

SZKOLY NOWODWORSKIE W OKRESIE ROZKWITU (1634—1655)

XII. Na drogach rozwoju	115—120
XIII. Ustalenie się programu naukowego Szkół	121—137
XIV. Budowa nowego gmachu (1636—1643)	137—143
XV. Nowe fundacje	143—150
XVI. Studenci	150—172

Część IV

OD UPADKU DO ODRODZENIA (1656—1777)

XVII. Po najeździe szwedzkim	175—188
XVIII. Życie młodzieży	188—210
XIX. Na drodze do odrodzenia	210—222
Posłowie autora	223—224

SPIS ILUSTRACYJ

	Str.
1. Teodor Stachowicz, Widok dawnego Kolegium Minus	9
2. Jakub Góski, rektor Uniwersytetu Jagiell. (zm. r. 1585)	17
3. Tekst uchwały o założeniu «Szkół prywatnych»	21
4. Pomnik grobowy St. Pika Zawadzkiego w kościele św. Trójcy w Krakowie	25
5. Rafał Hadziewicz, Bursa Jeruzalem i Filozofów	31
6. Brama Wiślna wraz z tzw. «classes antiquae»	33
7. Karta tyt. podręcznika gramatyki łacińskiej, pióra A. Romera (r. 1590)	39
8. Pomnik grobowy M. Dobrocieskiego w katedrze wawelskiej	43
9. Piotr Tylicki, biskup krakowski (zm. r. 1616)	51
10. Bartłomiej Nowodworski	57
11. Karta tyt. mowy Jakuba Sobieskiego na zgon B. Nowodworskiego ..	59
12. Karta tyt. panegiryku żałobnego F. Birkowskiego na cześć B. No- wodworskiego	61
13. Karta tyt. statutu pierwszej fundacji B. Nowodworskiego	65
14. Karta tyt. statutu drugiej fundacji	67
15. List akademika krak. do B. Nowodworskiego o zadaniach i celach szkoły (1622)	69
16. Wiersz łaciński na herb B. Nowodworskiego (M. Buczkowski, Epi- skoptoma, 1619)	71
17. Karta tyt. najstarszej księgi urzędowej Szkół Nowodworskich	75
18. Karta tyt. panegiryku żałobnego na cześć Jakuba Janidły (r. 1620) ..	79
19. Adam z Opatowa, prowizor Szkół (zm. r. 1647)	81
20. Jakub Witeliusz, prowizor Szkół (zm. r. 1648)	83
21. Zadanie szkolne Hieronima Zamojskiego z r. 1628	87
22. Król Władysław IV	89
23. Jerzy Ossoliński, kanclerz w. kor.	95
24. Tekst fundacji G. Władysławskiego z r. 1633	105
25. Spis książek ofiarowanych przez B. Nowodworskiego	109
26. Jan Brożek, prowizor Szkół (zm. r. 1652)	119
27. Karta tyt. najstarszego katalogu uczniów Szkół z l. 1639—1645	123
28. Karta tyt. komentarza do mowy Cyncerona «Pro lege Manilia», spi- sanego przez Jana Sobieskiego	127
29. Urywek ćwiczenia Jana Sobieskiego na temat wad sejmu polskiego ..	133
30. Karta tyt. podręcznika gramatyki łacińskiej L. Piotrowskiego	133
31. Łukasz Piotrowski	135
32. Widok Kolegium Nowodworskiego	141
33. Bursa Prawników przy ul. Grodzkiej	147
34. Marek Sobieski (r. 1652)	151
35. Karta tyt. «ćwiczeń wymowy» M. Sobieskiego	154
36. Jan III Sobieski	157
37. Pierwsze wypracowanie stylistyczne Jana Sobieskiego	159
38. Antyturecka mowa Jana Sobieskiego	161
39. Urywek z mowy Marka Sobieskiego o miłości ojczyzny	162
40. Mowa Marka Sobieskiego na zwycięstwo pod Ochmatowem	163
41. Alegoria poety polskiego z podobizną Wesp. Kochowskiego	167
42. Karta początkowa zeszytu szkolnego Jana Gawińskiego	171
43. Widok dziedzińca Kolegium Nowodworskiego	179
44. Andrzej Kucharski, prowizor Szkół	197
45. Marcin Ośliński (zm. r. 1720)	205
46. Wojciech Bogusławski, uczeń Szkół	209
47. Józef Putanowicz, profesor Szkół	213
48. Kazimierz Palaszowski, prowizor Szkół (zm. r. 1758)	216